

Göinge blev svenskt

och Gerhard von Buhrman
ritade karta 1684 när mina
anfäder dömdes för kuppen i
Loshult 1676. Kyrkor och slott
har markerats med färg.

DAG FÖR 319 ÅR SEDAN: SVENSKA ARMÉN BLEV RÅNAD I LOSHULT

□ För exakt 319 år sedan inträffade den kanske mest uppmärksammade händelsen utmed den gamla svensk-danska riksgränsen, den sk Loshultskuppen.

Under Skånska krigets inledningsskede sommaren 1676 var den svenska armén på reträtt ut ur Skåne. Vid Loshults kyrka några hundra meter söder om riksgränsen blev en

stor trossfora stående. Den bestod av hundratals vagnar och kärror lastade bl a med Karl XI:s praktfulla tält samt en svensk krigskassa om totalt 50 000 riksdaler silvermynt hu-

vudsakligen i kopparplåtar. Transporten bevakades av en liten svensk trupp ur överste Lybeckers skånska kavalleriregemente.

DEN 24 JULI 1676 överfölls svenskarna av ett stort uppbåd bönder från flera göingska socknar. Bönderna jagade rytarna på flykten och började plundra penningtunnorna.

Svenskarna lyckades få med sig en del av vagnarna över gränsen till Älmhult, men där gick det lika illa. Småländska bönder la beslag på de pengar som fanns kvar.

Vad det gällde "den stora trolösheten mot oss, deras rätte av Gud förordade konung och överhet ... att antasta samt bortröva förutom oss tillhörigt tält en ansenlig post neder till vår armé ämnade penningar", som Karl XI uttryckte saken, var folket vid gränsen, skåningar och smålänningar, likvärdiga kålsupare.

Den rätte av Gud förordade kungen ville naturligtvis ha sina pengar åter. Loshultskuppen följdes under 1680-talet av ett idogt utredande och långvariga rättsliga förfaranden. Hundratals bönder dömdes vid hot av dödsstraff att betala tillbaka vad de ansågs ha stulit.

Men större delen av krigskassan, kanske så mycket som fyra femtedelar, var förlorad för alltid.

I varje fall för överheten. Men lantbrukaren Erik Bengtsson i Loshult har en kopparplåt i sitt bankfack. Med stor sannolikhet en av "de penningar, som nästförlutna krigstid 1676 från Kungl Majt genom en hop otrogna bönders anstiftan och otrohet vid Loshult skingrade och borttagne blevo".

ERIK BENGTSOON ÄR en äkta gränsbo. Hans gård ligger invid den gamla gränsbäcken Getabäck. Han är den siste skåningen utmed den urgamla här- och handelsvägen norrut mot Älmhult.

– Men jag umgås mest med smålänningar och är riktad mot Älmhult. I Osby hittar jag knappast.

När Erik Bengtsson var i tonåren, det bör ha varit omkring 1940, hjälpte han sin far att jämna till jordgolvet i en ängslada på ett utskift ca tre kilometer från släktgården i Loshult. I marken hittade Erik Bengtsson ett stycke "svart järnskrot"

– Jag ville slänga bort biten. Men far stack in den mellan två stockar i timmerväggen. Se-

dan var det aldrig mer tal om saken.

1957 revs ladan och Erik Bengtsson återfann sin skrotbit. Han skrapade på den och såg att det glänste av koppar.

– Koppar kan man få betalt för. Så jag tog hem biten och slängde den i skrottunnan.

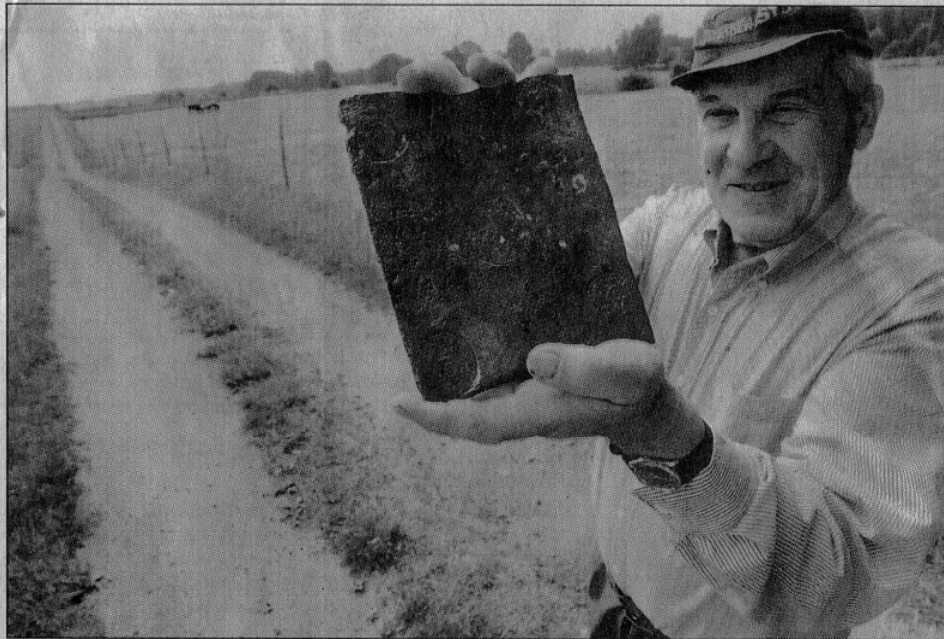
– Något år senare läste jag om Loshultskuppen i en roman av Salje. Då tänkte jag: "vad var det jag hittade i min ängalada".

– Jag vände upp och ner på skrottunnan och hittade skrotbiten för tredje gången. När jag gjorde ren den upptäckte jag stämplarna.

– Jag visade plåten för kommunalmannen Ernst Bengtsson på Smålandssidan, som tidigare hade plöjt upp en kopparplåt i sin åker. Han sa direkt: "Du har hittat en plåt från Karl XI:s krigskassa."

Erik Bengtssons plåt är på två riksdaler silvermynt. Den är stämplad på 1670-talet. Sista årtalssiffran är osäker, möjligen en etta.

– Jag grävde upp platsen där ängsladan stått. Och min bror och jag letade med minsökare. Men vi hittade inga fler plåtar.

Två riksdaler silvermynt är värdet på kopparplåten som Erik Bengtsson hittade i sin lada. Troligen stals den vid kuppen mot svenska armén som ägde rum här på ängarna vid Loshults kyrka.

På biblioteket:

Den stora trolösheten

om "krigskasseröfvaren" Niclas Jonsson och andra gränsbor i 1600-talets Göinge : dramadokumentär Loshultskuppen 1676

av [Per Ragnarson](#) (Bok) 1999, Svenska, För vuxna

Ämne: [1600-talet](#), [Skåne](#), [Snapphanar](#), [Loshultskuppen 1676](#)

Det blev så att den släkthistorien bara måste skrivas. Det skedde under åren med krigandet på Balkan. Samma ingredisneser: mörda, bränna, skövla, våldta...vänner över gränser skulle bli fiender, som göingar och smålänningar.

De hade bomärken, kunde inte skriva och berätta till oss. Så sade mig fantasin att skräcken hade spridit sig i stugorna när det stod klart vad som hade hänt den där julidagen. "Men ä'n I ente galna, karar? Den svenske kongen kommer och bränner gaurana faa voss!" Hörde jag min mormors farfarsfarmor gråta.

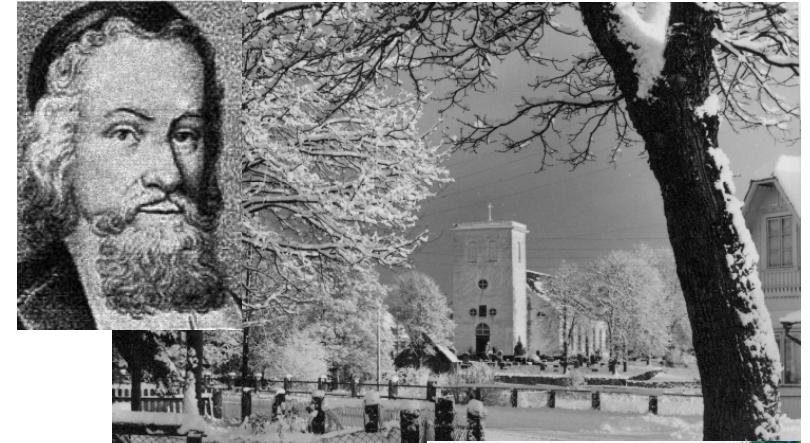

Möte med mormors farfarsfars farfarsfar Jon Niclassøn i Loshult 2001

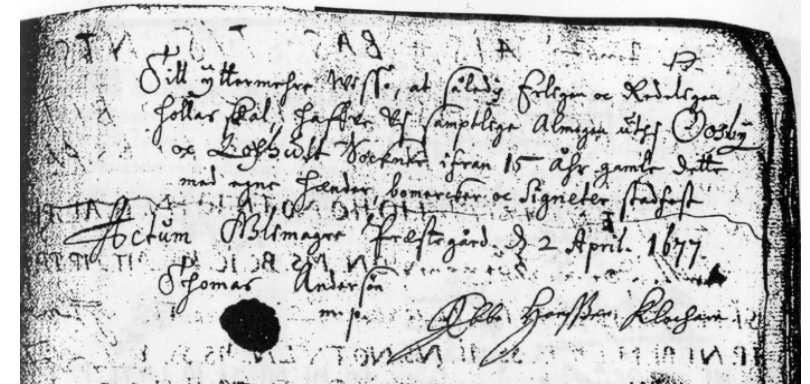
Dn: 16. p. Trin: Jon Nicklason Geet af Karhult. föd ibidem. Mat. Kir-
 stin. Uxorem duxit primo Swenborg Måns-dotter. In Conjugio 52. åhr.
 Liberi - 5. quorum 3. Superstites. Ad secunda transiit cum Kirstina Jöns-
 dotter. In Conjugio - 24. åhr. Liberi - 4. quorum 3. Superstites. Han
 en Gudfruchtig och sachtmodig Man, warit tilförne rijk och Wälbe-
 hållen, men blef på sidstone mychit fattig, så att han måtte gå
 ostiatim. Döde den - 1. Octobr. Aet: 100. åhr och några
 wekur. L: S: ad occidental: Templi plagam.

"Dn: 16. p. Trin: Jon Nicklason Geet af Karhult. föd ibidem. Mat. Kirstin. Uxorem
 duxit primo Swenborg Måns-dotter. In Conjugio 52. åhr. Liberi - 5. quorum 3.
 Superstites. Ad secunda transiit cum Kirstina Jönsdotter. In Conjugio - 24. åhr.
 Liberi - 4. quorum 3. superstites. War en Gudfruchtig och sachtmodig man, warit
 tilförne rijk och Wälbehållen, men blef på sidstone mychit fattig, så att han måtte
 gå ostiatim. Döde den - 1. Octobr. Aet: 100. åhr och några wekur. L: S: ad
 occidental: Templi plagam."

Lille **Pers** resa
i en **hembygd...**

1612
1563
1684
1588
1676

HÄR SLUTAR

EU

HUMLORNA

Vi vet vart d

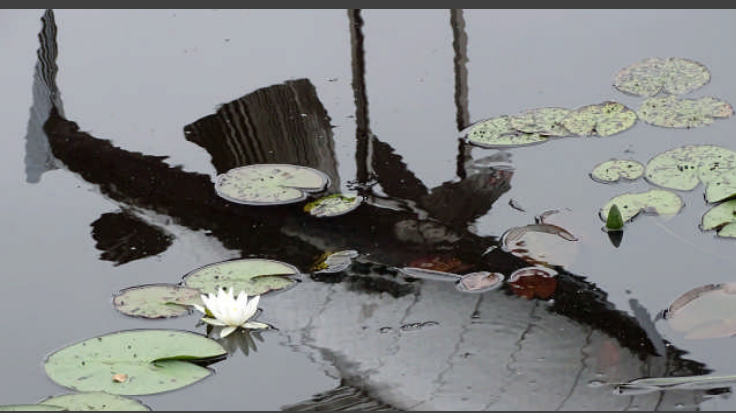

ÖSTRA
SKÅNES GRÖNA HJÄRTA
GÖINGE

Hembygdsvännen Jan Bengtsson f.d. rörmokare

Lågvatten och översvämningar

Rastplatsen "Anilla" har placerats på lokalhistoriskt intressant mark. Anilla Ek f. Månsson, som har givit namn åt rastplatsen, föddes den 23/9 1868 och dog den 11/4 1954 strax före den berömda Broby-utställningen. Anilla blev tidigt änka (12/6 1911) och fick ensam ta hand om 5 barn.

Öster om gamla vägen såg man ofta enkelbeckasin, vattenrall och diverse änder, såsom skedand och kricka. Bästa sättet att studera fåglarna vid ån i detta område var att gå ut på en udde mitt emot Felegården på andra sidan ån. Man kunde då observera fåglarna bl.a. i det så kallade "Tylet". Fågelrikedomen resulterade i ett naturreservat 1972. Ett fågeltorn placerades mellan gamla vägen

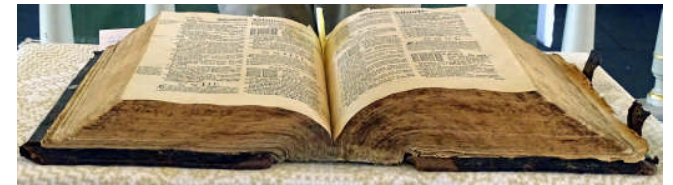
År 1997 ansåg länsstyrelsen att området hade spelat ut sin roll som fågellokal och hävde naturreservatet.

**En halvmilasten
visade platsen**

I Ravlunda kyrka finns målat på väggen vid predikstolen följande vittnesbörd om **Gustav II Adolfs** fälttåg över 26 socknar och staden Vä ("Ve"): ***Anno 1612 den 4 februari kome de Suenske ind i goinge herrid der brende roffuede oc odelagde vid fem eller sex oc tiufue kirjrcke sogner: den 8 februari brende Ve: denne 11. dag bleffue de tappert igien besot aff vorris Kongis folck antastede på Visse So bade yhielslagne oc drucnede nogle (og) tiuffue hundrede mend oc miste al derris Bitte: som de haffde tagit: C. M. V.*** ("Visse so" = Vittsjön).

Povel, den siste prästen som prækede paa dansk.

”Snapphanekalken” med paten från 1672, tiden då terroristjakten gick som värst.

<<<Det var trolle!

Sitt i thermosfer No. 10, at påledig foligen oc Rodoligua
Johas Pal, Jaffer af Samptlige Almagin udeff Dorsly
oc Loffvilt dockente ifran 15 år gamle dotter
med nye Jander, bomareter oc Signeter stadfest

Actum Blismager frestegård. d. 2 April. 1677.

Thomas Andersen

Abbe Hanssen Klausen

En småländsk
avknoppning och en
glasepok 1919-1961.

Ragnar Persson.

"Glimmare Skomagare"

Var under åren 1919-1956 Ragnar Persson, född 5 nov. 1892 i Broby, son till Broby skomagare Nils Persson (mitt emot mejeriet) och sonson till kringingskontrollören Per Nilsson från Bolrotorpet i Hittarp. Ragnar drev skomakeriet och med sin fru Amalia (Malin) även skoaffären i huset Västra Järnvägsgratan 2. Ragnar dog den 18 sept. 1956, ett halvår efter att makarna flyttat till Nynäshamn. Malin, född 13 juli 1894 dog den 20 februari 1984. Ragnar hade lärt skomakeri av sin far och farfar men dessutom arbetat på skofabriker i Kävlinge och Köpenhamn. Han kunde efter mätning hand-sy skor åt kunder som hade svårt med sina fötter. Han bidrog sålunda med både försäljning, tillverkning och reparationer till att hålla glimmaresöjningarna på fötter. Med måstarbrevet gjorde han en typisk Glimmare-vis apropå den nya företagssemestern som det inte var så lätt för en liten företagare att bevilja sig. När han fått det här inramade brevet och en dag stod framför rakspejeln, utbrast han: "Sodra, du får jag ju se måsta!" Ragnar sjöng bas i kyrko- och manskörens, spelade schack i Glimmära Schackklubb och folkemusik på fiol samt ingick i redaktioner för olika lokala tillfällighetskriffter. Eftersom han i unga år tjänstgjort vid Kristianstads brandkår, blev han också under 1920-/30-talen brandchef i Glimmära Frivilliga Brandkår.

Ragnar och Malin Persson på butiksrappan som vette mot hotellet och gamla järnvägsstationen.
* Glimmare och Ragnar Persson skomakarstämman har skickats av Per Ragnerson, Öst. Litteratur.
Per och "Storbröder" ante beträktnar om "Kringingskontrollören som produktiv Guds oer"
(Glimmära Hönshöjnings årsbok 1996)

Sporrakulla är känt genom skriftligt belägg sedan 1651 som "Spörrekulle". Gården nämns även 1659, då innehavaren Bendt Oredtzen anklagades för att ha utspisat snapphanar på gården. Enligt traditionen lär Sporrakulla vara en av få gårdar i trakten som inte brändes ned under Skånska kriget 1676-79.

Tack, Robert, för att Du provocerade "Lille Per" till en resa i natur, historia och historier.

Vi delar ett starkt medvetet hembygdsintresse. Din nya status som ordförande i Oxie Härads Hembygdsförening borde markeras på något sätt vid tjänsteutövning, särskilt publik sådan.

Vi fann ett bra förslag vid besöket i Glimåkra Hembygdsföreningsgård Drakeberga vid göingarnas vackra badplats vid trollens hemlighetsfulla backar.

Per Ragnarson

STENBUNDEN

Människor och minnen
från byar i Göinge

MonitorFörlaget

.ps ps ps

*Om man inte är född
göing,
får man försöka ta sig
fram ändå...*

*I Göinge "kreda"
doj trägobbar*